Anton Žakelj-Rodoljub Ledinski in njegova bibliografija

Drago Samec

Bibliotekar Biblioteke SAZU v pokoju, samec.drago@gmail.com

Postopoma do bibliografije Antona Žaklja-Rodoljuba Ledinskega

Duhovnik, pesnik in zapisovalec folklornega gradiva Anton Žakelj (*14. 10. 1816–†26. 4. 1868) je bil najprej duhovnik. Kot kaplana so ga pogosto prestavljali.

Najbolj celovito ga predstavlja Josip Marn, tudi odkrito s človeškimi slabostmi v *Jezičniku* (1879: 52). Za njim je ostal pester opus, ki ga poskuša zajeti ta bibliografija. Gotovo je več objav njegovih zapisov ljudskih pesmi, saj je predvsem balada Mlada Breda postala nekakšna dragotina slovenskega slovstva in je pogosto objavljana.

Žakelj se je od začetkov podpisoval kot Rodoljub Ledinski, Ledinski po rojstnem kraju Ledine nad Žirmi. V 19. stoletju se je v časopisju več dopisovalcev podpisovalo kot Rodoljub, zato v posameznih katalogih naletimo na njihove, a našemu Žaklju pripisane enote.

Njegovega dela so se obsežneje lotevali Josip Marn v *Jezičniku* (1879), Ivan Grafenauer v svoji *Zgodovini novejšega slovenskega slovstva* (1911), Janez Dolenc v *Slovenskem biografskem leksikonu* (1991) in *Primorskem slovenskem biografskem leksikonu* 1992). V rokopisu je ostal tipkopis Viktorja Steske. Pogled na del Žakljevega arhivskega gradiva je podal Tine Debeljak v *Vrednotah* (Buenos Aires), njegovemu umetnemu pesništvu se je bolj posvetil Jože Pogačnik v *Zgodovini slovenskega slovstva*. V novejšem času in v domačem okolju je pregled njegovega dela objavil dr. Robert Jereb v *Idrijskih razgledih* (2016).

Prva njegova pesem, ki jo je kot slušatelj na liceju, star 22 let, posvetil priljubljenemu učitelju Janezu K. Kersniku in je bila že leta 1838 objavljena kot samostojen tisk, je ohranjena v samo enem izvodu v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani. Avtor je na izvodu v bohoričici rokopisno dopisan kot Anton Shakel.

Godovanju priljubljenega učitelja so se licejski dijaki z veseljem priključili s petjem, baklado ter s slavilno pesmijo.

Prva kitica Žakljeve pesmi se glasi:

> Z veseljem radostnim si hčerka mila / skrbno povije svetli venec mali / in va-nj zaplete, kar sta kol' rodila / cvetlic Simsterla in Pogoda zali.

Ime boginje Simsterla je pri nas manj znano. V letu 1838 dosegljivi literaturi geslo zasledimo samo v Antona Tkányja: *Mythologie der alten Teutschenund Slaven*, iz leta 1827 (Mitologija starih Germanov in Slovanov, Znojmo = Znaim, 1827). Tkány navaja, da je bila Simsterla najbolj ljubka boginja pomladi, častili pa so jo predvsem Rusi. Bila je žena boga Pogoda, boga pomladi in vremena.

Najbolj plodni Žakljevi leti sta bili 1855 in 1856, ko je bil kaplan v Mirni Peči, saj je tedaj objavil kar štirinajst enot.

Marn je Žaklju pripisal tudi objave s kratico L. C., kar je pozneje Marn sam popravil.

Žaklju so pripisovali še druge stvaritve, med njimi avtorju Vinoreje Matiji Vertovcu posvečen sonet s prvim verzom: »Ko slavna trta Tvoje domačije,« (*Novice*, 1846: [33]), ki je sicer nepodpisan, dodana je le lokacija: Iz Beča. Ob tem, da ni podatkov, da bi tedaj bil Žakelj na Dunaju. Na isti strani sosednja pesem pa je Žakljeva podpisana Pepelnična (11 × 4). Pri Vertovcu je dialektizem le nograd; pri Pepelnični pa zasledimo več neologizmov: kratkobodnev; zbegne …, dodana pa so še avtorjeva dvojezična pojasnila. Leksika obeh pesmi je različna.

Nepodpisana pesem Krajnska Sava, objavljena v *Illyrisches Blatt* (1841: [37]), tudi ne govori z Žakljevim jezikom, France Kidrič jo je pripisal Francu Malavašiču (*Slovenski biografski leksikon*, 1933: 32). Žaklju so celo pripisali objave, če jim je bil le pridan podpis Rodoljub.

V dvomu so bili tudi npr. v zbirki Štrekljevih *Slovenskih narodnih pesmi* (2, 1900, št. 1354), kjer je pri pesmi Po polji sapica pihlja ob naslovu Ljudem ni treba vedeti z vprašajem naveden Rodoljub Ledinski, kar izraža dvom v Žakljevo avtorstvo. Enota v bibliografijo ni zajeta.

Rodoljub Ledinski je kdaj navajal, po kom prelaga kakšno pesem, pri pesmi Razne pota (*Novice*, 1845: 121) pa tega ni navedel. Šele Karel Štrekelj v članku O Ledinskega pesmi Razne pota pove:

> Med najbolj znane in razširjene pesmi Rodoljuba Ledinskega spada pač njegova pesem »Razne pota«. Ker se pesem obrača v lahko umljivi, domači besedi na kmeta, kakor bi bila nalašč narejena za bravca Novic in preprosti narod (v prvem natisku nosi naravnost pripis »Kmetam«), ker je dalje sestavljena naravno in prijetno in za tedanji čas celo spretno in dovršeno, zato se ni čuditi, da si je priborila v naših šolskih berilih stalno mesto. … Pesem »Razne pota« ni niti po ideji niti po izdelavi njegovo lastno delo; on je tujo pesem samo precej spretno preložil na naš jezik. Ker je na nekih mestih razširil izvirnik ali ga okrajšal, zato mu menda literarna vest ni nič očitala, da ni pristavil, odkod ima pesem. Izvirnik je zložil J. P. Hebel in ga objavil v svoji zbirki *Alemannische Gedichte* pod št. 32: 'Der Wegweiser (Guter Rath zum Abschied)', naslov, katerega niti slovenski pesnik ni mnogo prenaredil. (Štrekelj 1901: 439–440).

Od Žakljevih objav je širši odmev izzvala pesem Vilkôvo (*Novice*, 1856: št. 65–67), ki so ji dodane opombe, saj vsebujejo manj znane pomene, med njimi šlahčič, pan, brošč, Leh, Moskalj, razpet (razpelo). Tedaj so stvaritev pohvalili, saj je Marn o pesmi sodil: »Prekrasna v res umetni obliki je balada Vilkovo …« (*Jezičnik*, 1879: 48). Jedrnatejši je Karol Glaser, ki je o pesmi menil:

> Obširni epični pesni »Vilkovo« je snov vzeta iz poljskega življenja. Martin Sapjeha, knez Kozminski, je zahteval od Vilkovskega, naj mu proda svoj gradič in posestvo, da bi imel obširnejše lovišče, pa ni mogel dobiti zemljišča ni za lepe denarce. Povabil je Vilkovskega v goste, med tem pa po svojih Kozakih razrušil grad. O kazni za ta zločin pa ni govora; tak konec žali čut pravičnosti. (Glaser 1896: 72–73).

V letu 1913 je o tej pesmi na Poljskem izšla knjižica *Słowieński poemat na tle polskiem* Tadeusza Stanisława Grabowskega s trditvijo, da je to izvirna Žakljeva pesem. O Žakljevih povezavah s poljsko tematiko je pravo podobo te knjige osvetlil Janko Šlebinger:

> Redka čast je vzdramila našega Rodoljuba Ledinskega iz pozabljenosti. Dr. T. St. Grabowski, vneti iskalec poljsko-slovanskih stikov, je posvetil A. Žakljevi pesnitvi »Vilkovo« obširno monografijo. V njej govori o poljski romantiki in slovanstvu, o Bleiweisu in njegovih *Novicah*, ki so se zanimale tudi za poljsko književnost; obširno se bavi na podlagi Marna, Glaserja in Grafenauerja z življenjem in literarnim delom Ledinskega, posebno še z imenovano pesnitvijo »Vilkovo«, zajeto iz poljske zgodovine.
>
> Pisatelj podrobno analizira junaka pesnitve v luči zgodovinskih virov, iz katerih bi naj bil zajemal naš pesnik svojo snov; kaže na Slowackega, Mickiewicza in Malczewskega, ki so baje vplivali na Ledinskega. Žal, da je ves drugi del študije, sestavljen z veliko pridnostjo, zazidan na pesek, saj mu je ostalo neznano, da je baron Fr. Gaudy v *Deutscher Musenalmanach für das Jahr* 1913 objavil pesnitev Des Sapieha Rache. Povezavo je objavil Viktor Hahn prav tako leta 1913 v reviji *Pamiętnik literacki*, št. 2, v članku Juliusz Słowacki, Franciszek Gaudy i Anton Žakelj (Rodoljub Ledinski). In Ledinski je Gaudy-jevo pesnitev s 173 verzi razblinil na 311 verzov. Nikakor to ni prevod, pač pa prepesnitev stvaritve nemškega romantika Gaudy-ja. (Šlebinger 1913: 334–335).

Tudi pri Žakljevem proznem prispevku Kralj in možaka poštenjaka je šele Viktor Steska ugotovil, da je to ponašena orientalska pravljica po izvirniku Taiund Scherik iz antologije *Palmblätter*, ki sta jo (1787–1800) izdala J. G. Herder in A. J. Liebeskind (Steska 1892: 217).

Med ljudskimi pesmimi jih je bilo šest objavljenih za časa življenja, dve so objavili v novejšem času. Med prvimi izstopa ljudska pesem Mlada Breda, ki so jo folkloristi v reprezentančni zbirki označili v kontrastu: »Pesem je močno prenarejena v pesniški maniri, zato je lahko le primer zapisovalčevega prepesnjevanja in jo imamo le pogojno za pristno ljudsko pesem, čeprav je natisnjena v vseh berilih in ena najbolj znanih balad na Slovenskem« (*Slovenske ljudske pesmi*, 5, 2007, št. 241/6: 55–56). Ob njej je navedenih več objav, a še zdaleč

ne vse. Pri Mladi Bredi je v ospredju tudi problem prirejanja, saj je nastalo več variant.

Ob objavi v *Novicah* je Mlado Bredo urednik Janez Bleiweis pospremil z nemškim prevodom in pripombo:

> Ko je g. Dežman v Novicah od Anastazija Grüna v letu 1850 v nemškem jeziku na svetlo dane slovenske pesmi pod naslovom »*Voklslieder aus Krain*« s pohvalo pretresal, katera gre krasnemu prevodu, je obžaloval, da slavni pesnik, katerega Kranjci s ponosom svojega rojaka imenujejo, ni prestavil tudi »Brede«, katera je – pravi Dežman na str. 202 – tako lepa, da ji skoraj ni para, in katero je nek učen rodoljub na Notranjskem iz ust stare matere napisal in blizu pozabljenja, smrti otel. Anastazij Grün obžaluje, da ni prej poznal V. zvezka *Čbelice* in njenih narodnih pesmi. … Spolnil je željo, jo razglasil nemškemu svetu tudi to mično cvetlico domovine svoje in jo na svetlo dal v spoštovanem tržaškem časopisu *Illustriertes Familienbuch des osterr. Lloyd*. Da pa tisti naših bralcev, ki imajo s tolikšno slavo prejete »*Volkslieder aus Krain*«, dobe tudi to, in jo uvrstijo onim sestricam, jo podamo v *Novicah*, z nado, da jim močno ustrežemo s tem. Tisti bravci »*Novic«* pa, ki le slovensko umejo, bojo gotovo zadovoljni že z izvirno slovensko pesmico, in malo prostorčka bojo radi dovolili nemškemu prevodu, z radostjo, da naše slovenske pesmi eden najimenitnejših nemških pesnikov prestavlja in razglašuje tudi v nemškemu prevodu. (*Novice*, 1853: [21]).

Pesem je Bleiweis sprejel še v *Koledarček slovenski* za leto 1856, kjer je Žakelj pesem še razširil.

Ob drugih natisih je Mlada Breda pod naslovom Nesrečna nevesta v Štrekljevih *Slovenskih narodnih pesmih* izšla z opombo:

> Iz KČ, V, 76–80. Natisnjena natančno po tem natisku. … Pesem je močno prenarejena, kakor se kaže, celo v pesniški meri, in nikakor nima tistega narodnega duha, ki se navadno išče v nji. Bleiweis je v Novicah, kjer jo je leta 1853 na str. 21–22, 25–26 in 29–30 s prelogo An. Grüna ponatisnil, in sicer s karakterističnima izpremembama, pristavil za tedanji čas značajno opomnjo. … Še bolj razblinjena je Žakljeva redakcija v Bleiweisovem Koledarčku za leto 1856; primerjaj o tem popolnoma prikladne opombe prof. Kreka v spisu Nekoliko opazek o izdaji slovenskih narodnih pesni, Listki, 4, 1873, 105–107. (*Slovenske narodne pesmi*, 1, 1895, št. 103: 164–169).

Pesem Mlada Breda je v zbirki *Slovenske ljudske pesmi* pospremljena s tekstom:

> Opomba: to je njegova tretja redakcija pesmi, drugo je Žakelj pripravil leta 1841 za zbornik *Pamjatniki i obrazcy narodnaga jazyka i slovesnosti russkich i zapadnych slavjan* (I–IV, 1852–1856, Ismail Ivanovič Sreznjevski), tretji zapis ima že 180 verzov. Njegova četrta redakcija pa ima kar 235 verzov.
>
> Pesem je torej močno prenarejena v pesniški maniri, zato je lahko le primer zapisovalčevega prepesnjevanja in jo imamo le pogojno za pristno ljudsko pesem, čeprav je natisnjena v vseh berilih in ena najbolj znanih balad na Slovenskem. (*Slovenske ljudske pesmi* 5, 2007, št. 241/6: 55–56).

Zaporedje objav in Žakljevih prepesnitev Mlade Brede je najbolje razgrnil akademik Rajko Nahtigal že v letu 1940:

> Mlado Bredo, to nedvomno lepo in izredno zanimivo narodno balado, ki si je priborila, kakor kažejo mnogoteri natisi, izjave in uporabe, toliki sloves, pa tudi tekstne mnoge obsodbe, celo kot nekak slovenski Kraljedvorski rokopis, imamo sedaj izdano v štirih redakcijah, oziroma predelavah, ali bolje rečeno, v dveh glavnih redakcijah in treh variantah druge redakcije, prve jambske, druge trohejske, istega zapisovalca A. Žaklja – Rodoljuba Ledinskega … (Nahtigal 1940: 36).

Marija Stanonik je analizirala, kako je Žakelj od redakcije do redakcije avtorsko vedno bolj posegal v prvotno besedilo (Stanonik, 2019).

Josip Marn v Jezičniku omenja, da je »… vzbujen po Krajnski čbelici izročil Ledinski nekaj narodnih pesmi nje vredništvu, in ona jih je prinesla na svetlo 1. 1848: Danica, Černi kos, Lesica, Zvesta deklica, Nuna Uršica, Mlada Zora, Mlada Breda.« Vsaj za pesem Lisica je Boris Merhar v zbirki *Desetnica* (1994: 244) zapisal, da je to zapis Mihe Kastelica z mnogimi Prešernovimi popravki.

Bibliografijo zaključuje seznam prevodov pesmi Mlada Breda, ljudske pesmi, za katero sta prevajalca Anastasius Grün (grof Anton Alexander von Auersperg, Turjaški, s Šrajbarskega turna pri Krškem) in Luiza Pesjakova presodila, da je vredna prevoda v nemški jezik, v letu 1857 pa je izšla tudi v ruskem prevodu, izšli pa so v tržaški reviji avstrijskega Lloyda *Illustrirtes Familienbuch* s ponatisom v Bleiweisovih *Novicah*, v Lukšićevih na Dunaju izhajanih *Slavische Blätter* ter v moskovski reviji *Russkaja besjeda*.

Pri štetju njegovih objav se pojavljajo odstopanja zaradi avtorstva in različnega umeščanja pesmi v posamezne razdelke.

Tine Debeljak je njegov opus strnil:

> V celoti je torej Žakelj tiskal eno prozo, eno epično pesem, prirejeno po poljski predlogi, 14 izvirnih lirskih pesmi, en prevod v nemščino, dva prevoda iz ruščine, dve pesmi po nemških predlogah ter štiri narodne pesmi, ki so med najlepšimi slovenskimi narodnimi pesmimi. (Debeljak 1957: 89).

Po sedanjem seznamu ima Žakelj za življenja objavljenih 17 izvirnih pesmi, iz njegove zapuščine so preučevalci njegovega dela objavili še 23 njegovih pesmi.

Več zadrege obstaja tudi ob njegovem prevajalskem delu. V nemščino je prevedel eno lastno pesem z naslovom Slavuj in roža. Druge njegove prevode iz ruščine in nemščine so imenovali priredbe, oz. da so svobodni prevodi, saj je takšne postopke tedanji čas dopuščal. Žakelj se je od izvirnika namreč kdaj precej oddaljil, ob prirejanju pa so mu kdaj sploh pripisali avtorstvo. V tem razdelku je zajetih šest pesmi. Podpisan je tudi pri dveh krajših proznih sestavkih, od katerih je eden prav tako priredba, drugega je sestavil po pripovedi.

Največ enot, kar 22, je Žakelj objavil v Bleiweisovih *Novicah*, ki so v času Žakljevega življenja zaradi preimenovanj nosile kar štiri naslove:
– od začetka v letu 1843 *Kmetijske in rokodelske novice*,
– od leta 1849 *Novice kmetijskih, rokodelskih in narodskih reči*,
– od 1855 *Novice gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvari*,
– od 1856 pa *Novice gospodarske, obertnijske in narodske.*

V petem snopiču *Kranjske čbelice* v letu 1848 so izšli vsaj štirje zapisi njegovih ljudskih pesmi, po eno objavo ima v Kordeševi v nemščini objavljani in v Ljubljani izdajani in pri Blazniku tiskani *Carniolii*, Bleiweisovem *Koledarčku slovenskem* in Janežičevem *Cvetniku*, za obe pesmi, ki sta izšli v katoliški *Zgodnji Danici*, pa so posredovali drugi.

Pri predstavitvi tokratnega manj znanega avtorja so bibliografskim enotam dodajani začetni verzi in pojasnila z osnovnimi podatki o pesmi in objavah. Takšna bibliografija poskuša približati avtorjeva dela v osnovnih informacijah tudi bralcem, ki se z njim prvič seznanjajo.

Pesmim z enakim naslovom, npr. Sonet, je bilo nujno dodati vsaj prvi verz, prav tako tudi pri variantah.

Kolikor je bilo mogoče zaslediti, so ilustracije spremljale le Žakljeve zapise ljudskih pesmi. Prva je bila risba bogoslovca Frančiška Dobnikarja pesmi Spanjščice v *Domu in svetu* (1901: 441) in jo je urednik Evgen Lampe pospremil z oznako, da »poteze ne kažejo le ene slike, ampak obsegajo celo povest! Tiha otožnost diha iz vsake poteze« (*Dom in svet*, 1901: 451).

Ilustrirane so bile še Mlada Breda, Mlada Zora in Mlada Mojca v prepesnitvi Janeza Dolenca. Ilustratorji so bili Miroslav Oražem, Jože Beránek, Ivan Pengov, Melita Volk-Štihova, Damijan Stepančič in Jana Dolenc.

Žalostna je usoda Žakljeve ostaline. Po njegovi smrti so se rokopisi raznesli. Še največ jih je pokupil blejski župnik Anton Umek (ne Okiški!), ki jih Josipu Marnu tudi pokazati ni hotel. Po Umkovi smrti je kaplan Anton Zupan ostalino predal Marnu, saj je ta obetal, da »se ima ob priliki spraviti še na svetlobo,« kar pa mu ni uspelo. Po Marnovi smrti je ostalina prešla v roke prelata Andreja Kalana in nato v sedanji Nadškofijski arhiv v zapuščini Viktorja Steske (Slovenec, 1883: 144).

V rokopisno zbirko v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani je iz zapuščine Ivana Vrhovnika prešel snopič Žakljevih zapisov ljudskih pesmi, ki ga je nabavil v starinarnici. En snopič Žakljevih zapisov je bil še v Marijanišču, a se je izgubil. V rokopisu Nadškofijskem arhivu v Ljubljani je ostala tudi razprava Viktorja Steske o Žaklju.

Na Žaklja kot avtorja moramo gledati skupaj s časom, v katerem je deloval, in to v manj znanih krajih. Kot duhovnik je tudi na odročnih krajih moral imeti

osebno knjižnico, kar dokazuje lastniški avtograf: Iz knjižnice Ant. Žakelja v edinem znanem ostanku v Semeniški knjižnici, v izvodu knjige v cirilici *Otac ili Misli čedoljubivog oca* / prevod iz italïanskog èzika po petom izdanïju. U Karlštadtu [Karlovcu], 1832.

Bibliografija poskuša zadostiti zahtevam bibliografskih predstavitev, obenem pa se še približati navodilom priporočenega navajanja.

Bibliografija Antona Žaklja-Rodoljuba Ledinskega

Bibliografijo sestavljajo razdelki z naslednjimi objavami:

I.
Izvirne pesmi z objavo za časa življenja (1–17);
Izvirne pesmi iz rokopisne ostaline (18–41);[1]
Prevedena pesem (1);
Prirejene pesmi (1–6);
Proza (1–2).

II.
Objave Žakljevih zapisov ljudskih pesmi (1–6) z različicami in prevodi njegovih zapisov ljudskih pesmi (1–3).

III.
Objavljena pisma (1–3).

I. Izvirne pesmi

Žakljeve objave izvirnih pesmi

1. [Anton Shakel]. Gospodu Janesu K. Kersniku, pravimu uzheniku narávo--slovja na zesárski kraljévi vikṣhi uzhivnizi v' Ljubljani ino pravimu so-údu zesárske králjéve Krájnske Kmétijske drushbe: posvezhênoimu od njegóvih hvalésknih uzhénzov o njegovim godu 24. róshniga zvéta 1838 / spisal Anton Shakel. V' Ljubljani: natisnil Joshef Blasnik, 1838. [4] strani; vinjete; 26 cm.

Z veseljem radostnim si hčerka mila / skrbno povije svetli venec mali / in va-nj zaplete, kar sta kol' rodila / cvetlic Simsterla in Pogoda zali.

[1] Tine Debeljak (Vrednote 4, Buenos Aires, 1957) in Alfonz Gspan (Cvetnik, Ljubljana, 1979) sta objavila po nekaj pesmi iz Žakljeve ostaline:

Avtor je dopisan rokopisno. Janez Krstnik Kersnik (1783–1850), ded pisatelja Janka Kersnika, je bil priljubljen učitelj na ljubljanskem liceju, katerega god so dijaki proslavljali s pravimi prazniki in ga slavili s pesmimi, ki so izhajale predvsem v Bleiweisovih *Novicah*. A *Novice* so začele izhajati šele 1843, zato je ta Žakljeva pesem v letu 1838, ko je Žakelj še poslušal filozofijo na liceju, izšla posebej ravno 24. rožnega cveta, to je 24. junija, na dan slavljenčevega godu.

2. Rodoljub Ledinski. Slavulj in roža / Vzporedno nemško besedilo: Nachtigall und Rose. *Carniolia*, 4, 1841, št. 1 (3. maj), str. [1].

Slavulj poje šir planjave, / ko preblaga roža dije, / de se s petja in dišave / slast združena v dušo lije.

»Pesem izraža lepo misel, da sta slavčevo petje in dehtenje rože ustvarjena za to, da občuti človek 'že sredi svetnega nemira kaj od radosti nebeške'« (Grafenauer, 1911: 185).

Ponatisa:

Jezičnik 1879: 42–43;

Janez Dolenc, *Loški razgledi*, 1956: 213.

3. Rodoljub Ledinski. Pesem v setvi, *Kmetijske in rokodelske novice* 2, 1844, št. 15 (10. 4.), str. [57].

Pridno in neutrudljivo / orjemo vsak svojo njivo, / s petjem gor' in dol' gredé; / sej velja, perst razvaliti / in jo skrbno vso zdrobiti, / kakor grobu setve gré.

To je druga pesem v *Novicah* v gajici, medtem ko je vse drugo v tej številki še v bohoričici.

Ponatisi (z naslovi Pesem od setve / Pesem o setvi):

Ivan Macun, *Cvetje slovenskiga pesničtva* 1, 1850: 27–29;

Fran Miklošič, *Slovensko berilo*, 1853: 37;

Anton Janežič, *Cvetnik* 1867: 136;

– *Cvetnik*, 1876: 136–137;

– *Cvetnik* 2, 1887: 130–131.

4. Rodoljub Ledinski. Zaničevalcem pevcev, *Kmetijske in rokodelske novice* 3, 1845, št. 39 (24. 9.), str. [153].

Čemu pevec poje? marsikdo vprašuje, / sej dandanašnji nam ni petje mar! / Od vseh se pevec-godec zasmehuje, / njegova pesem je pač prazna stvar.

»Odgovarja, da je pesnikovo petje božji poklic, kakor petje ptičev, dehtenje in cvetenje cvetic« (Grafenauer, 1911: 187).

Pesem je zapisana v gajici, vse drugo v navedeni številki Novic je v starem črkopisu.

Ponatisi v šolskih berilih:

Fran Miklošič, *Slovensko berilo*, 1853: 153–154;

Anton Janežič, *Cvetnik slovenske slovesnosti*, 1870: 32–33;

Jakob Sket, *Slovensko berilo*, 1886: 262–263;

Jakob Sket, *Slovenska čitanka*, 1892: 260–261.

5. Rodoljub Ledinski. Pepelnična, *Kmetijske in rokodelske novice* 4, 1846, št. 9 (4. 3.), str. [33] + razlaga besed.

Pomisli, človek, de si sad prahu, / de, vanj vrniti se, je tvoj namen, / in de pod soncem vse je rop bogu; / de bo vesoljnost celo kdaj časa plen.

Ponatis:

Anton Janežič, *Cvetnik slovenske slovesnosti*, 1870: 33–34.

6. Rodoljub Ledinski. Udovec. (Kratkočasna ribniška povest), *Novice gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvari* 13, 1855, št. 77 (26. 9.), str. 308.

Al pač poznate kraj, kjer pridni ljud / obrača zimski čas brez vseh zamud / v pletenje rajt, v obode sit, v rešeta? / Tam živel je kdaj fant, Andrej Terpin.

»Pripovedna pesem, opombice o posameznih pomenih. Med pripovednimi pesmimi je trivialno-burkasti Vdovec eden njegovih prvih poizkusov, v katerem se mu je satirična ostrina popolnoma ponesrečila« (Grafenauer, 1911: 188).

7. Rodoljub Ledinski. Opravljivcu: (repat sonet), *Novice gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvari* 13, 1855, št. 82 (13. 10.), str. 328.

»Mu, mu« buči govedo tam na paši.

»Bolj v osebno pesnikovo življenje nas popelje skoroda prebrutalni repati sonet Opravljivcu, v katerem pesnik našteva dolgo vrsto živalskih glasov…« in potem praša: »Pošast ti grdogleda, – ki jezik tvoj ljudem poštenje reže, – povej, k'ter glas zmed teh se ti prileže?« (Grafenauer, 1911: 187).

8. Rod. Ledinski. Enako naključje, *Novice gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvari*, 13, 1855, št. 96 (1. 12.), str. 384.

Kolikrat pač pevec poje / tak okroglo in veselo, / pa mu skrivna solza lije / dol' na lice obledelo.

Pesem o pesnikovi usodi in primeri s slavcem je bila objavljena še v šolskih berilih:

Anton Janežič, *Cvetnik slovenske slovesnosti*, 1868 in 1870: 30;

Fran Miklošič, *Slovensko berilo*, 1881: 76;

Jakob Sket, *Slovenska slovstvena čitanka za učiteljišča*, 1893: 291;

Ivan Grafenauer, *Slovenska čitanka za višje razrede srednjih in njim sorodnih šol* 3, 1925: 139.

9. Rodoljub Ledinski. Živa roža, *Novice gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvari*, 13, 1855, št. 98 (8. 12.), str. 392.

V strugi, vrh strme samotne peči, / tamkej pri slapa neurnem bobnenji, / deklica v misli vtopljena sedi, / v naročji ji mileno dete leži. / Roži enako v pomladnim duhtenji.

»Pesem je gostobesedna in patetična, dosti neokusna« (Grafenauer, 1911: 188).

Marn te pesmi ne omenja! V besedju mrgoli nenavadnih besed in zvez, npr.: verh slapadi, jasnica, jerin, šepot, varún, vertún, razsaj, objotno srce…, v opombah so nekatere besede pojasnjene v nemščini, npr. neura = Ungewitter, nevihta.

10. Rodoljub Ledinski. Sonet, *Novice gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvari* 13, 1855, št. 102 (22. 12.), str. 408.

Komur še vera v lastno moč ni vzeta, / komur še željnost dejanja v prsih dije, / ta ne obupa, ak' krog njega brije / nesreče grozna piš – vse zlobe vneta.

Sonet, v katerem s Prešernovimi besedami pravi: Komur še vera v lastno moč ni vzeta.

Ponatisi:

Anton Janežič, *Cvetnik slovenske slovesnosti*, 1868: 91–92;

Jakob Sket, *Slovensko berilo*, 1886: 256;

Jakob Sket, *Slovenska čitanka*, 1892: 254; 1903: 302–303.

11. Rodoljub Ledinski. Človečji sléd, *Koledarček slovenski za leto 1856*, str. 61–62.

Prostosrčno dete stoplje / lahko skoz življenja mir / in stopinja mu ne vkoplje / za seboj sledu nikir.

V lirični pesmi opeva pot v življenjskih glavnih dobah – dete, mladenič, mož – po vedno globlje udrtih stopinjah, dokler na življenja meji dosti globok ni sled – za grob.

Ponatis:

Anton Janežič, *Cvetnik slovenske slovesnosti*, 1868: 30; 1870: 29–30.

12. Rodoljub Ledinski. Ob vôdi, *Novice gospodarske, obertnijske in narodske* 14, 1856, št. 77 (24. 9.), str. 310.

Kak mirne so vode, / kak bistre, krasne; / v nje sijejo zvezde / tak svetle, jasne!

»V bolj didaktični pesmi človeško srce primerja z vodno površino, ki je jasna in gladka, dokler je mirna, če pa kane kaplja vanjo, se vzvalovi, a zopet umirí: človek naj ukroti svoje strasti, da mu ne kalé srčnega miru« (Grafenauer, 1911: 187).

Ponatisa:

Anton Janežič, *Cvet slovenske poezije*, 1861: 14–16;

Jakob Sket, *Slovenska čitanka*, 1891: 88.

13. Rodoljub Ledinski. Tolažba, *Novice gospodarske, obertnijske in narodske*, 14, 1856, št. 80 (4. 10.), str. 322.

O človek, ne žaluj, / ubogi človek, ne zdihuj! / Le malo ur ti je še dano / in smrt zaceli slednjo rano.

»V težavah življenja naj človek ne obupa; le malo ur, in smrt zaceli vsako rano, trpljenje pa bo poplačano z večnim veseljem« (Grafenauer, 1911: 187).

14. Rodoljub Ledinski. Sonet, *Novice gospodarske, obertnijske in narodske* 14, 1856, št. 89 (5. 11.), str. 358.

Ljubezni bog, Lelj, Erot, al kar dano / Ti je imen – neposajeno dete! / Tak dolgo sluša pevec tvoje svete, / da mu zasekaš v srce smrtno rano.

Ponatisa:

Fran Ilešić, *Cvieće slovenskoga pjesničtva*, Zagreb, 1906: 36;

Cvetko Golar, *Sto let slovenske lirike*. Od Vodnika do moderne, 1929: 20.

15. Rodoljub Ledinski. Angel in dete, *Novice gospodarske, obertniške in narodne* 16, 1856, št. 25 (23. 6.), str. 198.

Polnoč je. Svet počiva in luna lije nanj / za plačo dnevnih trudov sladkobo mirnih sanj. / Vse spi, – le mati čuje kraj bolnega sinu / in tarna in zdihuje, de smili se Bogu!

»V nibelunški meri zložena pripovedna pesem spominja po dialogu nekoliko na Goethejevo balado »Erlkönig« in pripoveduje legendo o umirajočem otroku, ki ga angel vabi v nebesa, mati mu pa brani. Dete obljubi materi, da se kot angelček vrne ponjo, nato se ji zadnjič nasmehne in splava v nebesa. Ko se pa budi drugo jutro, je umrla tudi mati« (Grafenauer, 1911: 189).

16. Rodoljub Ledinski. Pesem o blagoslovljenji novega velikega oltarja sv. Lavrencija na Raki, *Zgodnja Danica* 20, 1867, št. 25 (1. 9.), str. 199.

Oj, dajmo z veselega serca zapeti / zdaj pesem hvaležno Bogu za tak dar! / Račani, poglejmo, veselja zavzeti, / na novi, zdaj blagoslovljeni oltar; / postavljen je v slavo mučencu Lavrencu.

17. R. Ledinski. Slavospev Mariji Devici, Materi Božji, *Zgodnja Danica* 21, 1868, št. 20 (15. 5.), str. 155–156.

Že dolgo me nagiblje serce moje, / Ti peti hvalo, vzvišena Devica.

Opomba pri objavi: »Ta začetek nekega daljšega slavospeva (kakor je znati), iz zapuščine ranjc. R. Ledinskega, smo prejeli od čast. prijatla g. M. Š. in naj ga *Danica* razglasi, ker dobre občutke razodeva. Urednik« [= Luka Jeran].

Posthumne objave Žakljevih izvirnih pesmi

18. In vino veritas! *Vrednote*, 1957: 92.
Alfonz Gspan, *Cvetnik*, 1979: 218.

19. Nedolžna leta. *Vrednote*, 1957: 92–93.

20. Hladan studenec izpod skale zvira… *Vrednote*, 1957: 93.

21. Slovani mili, pevcev sveta truma… *Vrednote*, 1957: 93.

22. Na vseh straneh se sinov vidi dosti… *Vrednote*, 1957: 94.

23. Oj turški ljud, rod tujega imena… *Vrednote*, 1957: 94.

24. Ko se ob uri srčnega izliva… *Vrednote*, 1957: 94–95.
Robert Jereb, *Idrijski razgledi* 2, 2016: 117.

25. Sem vajen bil pokonci se nositi… *Vrednote*, 1957: 95.
Alfonz Gspan, *Cvetnik*, 1979: 217.

26. Spet sije zor, izdramljen se vzdiguje… *Vrednote*, 1957: 95–96.

27. Kako bi sladko pel bil v svoje raje… *Vrednote*, 1957: 96.

28. Ljudi je vodil nekdaj duh pobožni… *Vrednote*, 1957: 96–97.

29. Stal Mojzes je otožen vrh višave… *Vrednote*, 1957: 97.

30. Nemir. *Vrednote*, 1957: 97–98.

31. Dan je umiral, ali noč… *Vrednote*, 1957: 98–99.

32. Moja Milica. Dosti sta si roža in slaviča petje… *Vrednote*, 1957: 99–100.

33. Le mimo. *Vrednote*, 1957: 100–102.

34. Triglav. *Vrednote*, 1957: 102–103.
Alfonz Gspan, *Cvetnik*, 1979: 217–218.

35. Bled. *Vrednote*, 1957: 102–103. (Odlomki.)

36. Blegaš. *Vrednote*, 1957: 103–104.

Alfonz Gspan, *Cvetnik*, 1979: 218–219;
Gorenjski glas, št. 55, 15. 7. 1994: 13.

37. Košarica ritornelic. *Vrednote*, 1957: 104–107.

38. Misli. *Vrednote*, 1957: 107–108.
Alfonz Gspan, *Cvetnik*, 1979: 220.

39. Poletna noč (Fragment). Alfonz Gspan, *Cvetnik*, 1979: 220.

40. Sršen. Alfonz Gspan, *Cvetnik*, 1979: 220–221.

41. Slovenija, zateri žalost v duši. Alfonz Gspan, *Cvetnik*, 1979: 422.

II. Priredbe, prirejeni in svobodni prevodi

42. Rodoljub Ledinski. Razne pota / Kmetam, *Kmetijske in rokodelske novice* 3, 1845, št. 31 (30. 7.), str. [121].

Oj kmet, al' veš do kruha pot? / Al veš, kje poln dobi se sod? …

Ponatisi:

Anton Janežič, *Cvetnik slovenske slovesnosti*, 1870: 30–31 [pod naslovom Razni potje];

Anton Janežič, *Slovenisches Sprach- und Übungsbuch für Anfänger zum Schul- und Privatunterrichte*, 1872: 208 [pod naslovom Pot do kruha];

Dolenjske novice, 1890, št. 12: 90;

Jakob Sket, *Slovenska slovstvena čitanka za učiteljišča*, 1893: 289–290;

Drugo berilo in slovnica za obče ljudske šole, 1897: 30;

Dom in svet, 1901, št. 7: 439–440. (V članku Karla Štreklja O Ledinskega pesmi »Razne pota«);

Ivan Grafenauer, *Slovenska čitanka za višje razrede srednjih in njim sorodnih šol* 3, 1925: 138.

43. Rodoljub Ledinski. Vdova siroti. (Svobodno po M. Delarju), *Kmetijske in rokodelske novice* 4, 1846, št. 21 (27. 5.), str. [81].

Spi, detešce, v spanji krasnim, / lej! nad vzglavljem tvojim, …

44. Rodoljub Ledinski. Prokletje. (Poleg ruskega od E. Th. barona Rozena), *Novice kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči* 10, 1852, št. 42 (26. 5.), str. 165.

Kadar dveh prijaznih duš se sveta vez / raztrga pričo mene, 'z groz prokletja '…

Pesem proti preklinjanju, preložena iz ruščine, z razlago nekaj besed.

45. Rodoljub Ledinski. Misli in želja: (po Puškinu), *Novice gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvari* 13, 1855, št. 81 (10. 10.), str. 324.

Naj hodim že po ul'cah šumnih…

46. Rodoljub Ledinski. Cvetje in petje (Svobodno po Anastaziju Grünu), *Novice gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvar*i 13, 1855, št. 86 (27. 1.), str. 344.

Pomlad vstaja; v slednjem kraju / se življenja vir odpre…

Izstopajoči nemški pesnik in politik na Kranjskem grof Anton Alexander Auersperg, s psevdonimom Anastasius Grün, je prevedel Žakljevo Mlado Bredo (1853), zato se mu je Žakelj oddolžil tako, da je prosto poslovenil njegovo uvodno pesem Blätter der Lieder iz zbirke Grünove *Blätter der Liebe*, 1830.

47. Rodoljub Ledinski. Vilkôvo, *Novice gospodarske, obertnijske in narodske*, 14, 1856, št. 65 (13. 8.), str. 262; št. 66 (16. 8.), str. 266; št. 67 (20. 8.), str. 270.

V zidanim gradiču na Vilkóvim / je prešerno stal Martin Sapjeha…

Prepesnitev daljše pesnitve romantika F. Gaudyja Des Sapiecha Rache, a brez navedbe izvirnega avtorja. Dodane so Žakljeve opombe, saj pesem vsebuje več manj znanih besed, med njimi: šlahčič (plemič), pan, Čenstohova, Leh (Poljak), Moskalj (Rus), razpet (razpelo), muljava (trava) itd.

Prevod v nemščino

48. Rodoljub Ledinski. Nachtigall und Rose, *Carniolia* 4, 1841, št. 1 (3. 5.), str. [1].

Vzporedno slovensko besedilo (Slavulj in roža) in nemški prevod.

Ponatisa:

Jezičnik, 17, 1879: 42–43;

Janez Dolenc: Anton Žakelj - Rodoljub Ledinski, *Loški razgledi*, 1956: 213.

Proza

49. Rodoljub Ledinski. Pobratimstvo, *Novice gospodarske, obertnijske in narodske* 14, 1856, št. 69 (27. 8.), str. 277; št. 70 (30. 8.), str. 281–282.

»Povem jo, kakor sem jo slišal iz ust nekega Bošnjaka v Karlovcu.«

Ponatisa:

Anton Janežič, *Cvetnik*, 1867: 77–78, (odlomek);

Anton Janežič, *Cvetnik*, 1887: 73–74.

50. Rodoljub Ledinski. Kralj in možaka poštenjaka, *Cvetnik* 1, 1865, str. 156–160.

Ponatisa:

Anton Janežič, *Cvetnik slovenske slovesnosti*, 1868: 170–174;

Anton Janežič, *Cvetnik slovenske slovesnosti*, 1870: 153–157.

III. Žakljevi zapisi in poznejše objave narodnih / ljudskih / folklornih pesmi

1. Zvésta deklica. *Krajnska čbelica* 5, 1848, str. 65–66. (Brez podpisa.)

Dekle po vrti šetalo, / z rožicami se kregalo,

Ponatisa:

Kranjska čbelica 5, Novo mesto, 1883: 54–56;

Krajnska čbelica 5, 1969: 65–66.

2. Nuna Uršica. *Krajnska čbelica*, 5, 1848, str. 67–69. (Brez podpisa.)

Stoji, stoji tam klošter nov, / notri pa osemnajst je nun …

Ponatisi:

Nuna Uršica. Nàrodna slovenska iz idrijskih hribov. *Koledarček slovenski*, 1856: 54–55.

(Dodana opomba: »V tej pesmi ni nič popravljenega, razun tu pa tam rima, kjer je bila zgubljena. Pušena je celò »nuna« in »nun'ca« kakor in kjer je stara mati popevala nuna ali nun'ca, čeravno bi bilo doslednejše prvo ali drugo skozi in skozi pisati. R. L.«);

Karel Štrekelj, *Slovenske narodne pesmi* 1, snopič 2, 1896: 321/275 [pod naslovom Nuna];

Kranjska čbelica 5, Novo mesto, 1883: 67–69;

Krajnska čbelica 5, 1969: 56–59;

Slovenske ljudske pesmi, 4, 1998, št. 215/3: 84. (Pod nadnaslovom Samomor nune zaradi ljubezni.)

3. Mlada Zôra. Balada. – *Krajnska čbelica*, 5, 1848, str. 70–75. (Brez podpisa.)

Na lov mi pride kraljič mlad / pod mlade Zôre beli grad.

Ponatisi:

Pravi Slovenec 1, št. 13 in št 14, 26. 3. in 2. 4. 1849, [61] in [65];

Kranjska čbelica 5, Novo mesto 1883: 59–64;

Karel Štrekelj, *Slovenske narodne pesmi* 1, snopič 1, 1895: 180–182/114.

Severin Šali, *Peli so jih mati moja*, 1943: 43–46, (z Beranekovo ilustracijo);

Jože Gregorič, *Venček ljudskih pripovednih pesmi*, 1956: 61–66, (z dodanimi risbami ilustratorja Ivana Pengova);

Krajnska čbelica 5, 1969: 70–75;

Živi Orfej: velika antologija slovenske poezije, 1970: 67–71;

Ljudske pesmi: izbrano delo, Naša beseda, 1974: 109–114;

Starejše slovensko slovstvo, 1980: 288–292, (brez navedbe zapisovalca);

Slovenske ljudske pesmi 4, 1998: 7–8/202/2;

Mlada Breda: izbor ljudskih pesmi, 1974: 112–115; 1978: 114–117;

Desetnica, 1994: 142–143. (V zadnjih dveh zbirkah objavljen samo konec pesmi Mlada Zora.)

4. Mlada Bréda, *Krajnska čbelica* 5, 1848, str. 76–83. (Brez podpisa.)

Bréda vstane, ko se dan zazori, / se sprehaja sem ter tja po dvori.

Ponatisi:

Pravi Slovenec 1, 1849, št. 17 (23. 4.): [81]; št. 18 (30. 4.): [85]; št. 19 (7. 5.): [89]: št. 37 (10. 9.): [209]–210. (Dalje še v št. 38, brez podpisa, konca pa nisem našel.)

Novice kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči 11, 1853, št. 6 (19. 1.): [21]–22; št. 7 (22. 1.): [25]–26; št. 8 (26. 1.): [29]–30. [Objavljeno z vzporednim nemškim prevodom pod naslovom Breda.]

Koledarček slovenski za leto 1856: 45–53.

Pamjatniki i obrazci narodnago jazyka i slovesnosti russkih i zapadnyh Slavjan (Sanktpeterburg), 1–4, 1852–1856, stolpci 427–432 (Horutanskaja pjesnja Mlada Breda / iz molodih Horutan, v kazalu Pjesnja Krainskaja. (Objava v slovenščini! Izdajatelj zbornika je I. I. Sreznjevski);

Neven (Zagreb) 4, 1856, št. 2: 42–45. (Ponatis iz *Bleiweisovega Koledarčka*, 1856. [Ledinski kot zapisovalec omenjen v opombah, ki jih je napisal Ivan Macun s psevdonimom Jozipić.)

Kranjska čbelica 5, Novo mesto 1883: 65–72;

Cvetnik slovenske slovesnosti, 1870: 163–168, (230 verzov);

Slovenske narodne pesmi 1, 1895: 164–169/103, (z nadnaslovom Nesrečna nevesta);

Dom in svet 26, 1913: 278–279/7.

Stare žalostne, 1939: 64–70, (z ilustracijo Miroslava Oražma);

Severin Šali, Peli so jih mati moja, 1943: 28–33, (182 verzov, z Beranekovo ilustracijo);

Slovenske balade in romance, 1955: 39–45;

Jože Gregorič, Venček ljudskih pripovednih pesmi, 1956: 29–36, (ilustriral Ivan Pengov);

Kranjska čbelica 5, 1969: 76–83;

Živi Orfej: velika antologija slovenske poezije, 1970: 40–45;

Boris Merhar, Mlada Breda: izbor ljudskih pesmi, 1974: 96–101, (z ilustracijo Melite Vovk Štih);

Boris Merhar, Mlada Breda: izbor ljudskih pesmi, 1974: 101–106;

Boris Merhar, Mlada Breda: izbor ljudskih pesmi (Kondor, 177), 1978: 98–103;

Desetnica: slovenske ljudske pesmi, 1994: 122–126, (Prav zgodej Breda je vstajala);

Desetnica: slovenske ljudske pesmi, 1994: 127–132, (Breda vstane, ko se dan zazori);

Peter Svetina, Nasmeh pod solzami, 2003: 376–383, (z naslovom Mlada Breda: nesrečna nevesta, ilustriral Damijan Stepančič);

Slovenske ljudske pesmi 5, 2007: 51–52/241/2, (Prav zgodaj Breda je vstajala, / kakor je zmiraj bila vajena (142 verzov);

Slovenske ljudske pesmi 5, 2007: 55–56/241/6. (Z nadnaslovom Smrt neveste pred poroko: Breda vstane, ko se dan zazori (180 verzov, z opombo).

5. Rodoljub Ledinski. Minica. Narodna iz Idrijskih hribov. *Novice gospodarske, obertnijske in narodske* 14, 1856, št. 62 (2. 8.), str. 250.

Lepe spanjšice cvetele,/ drobne tičice so pele; / Mina je solze točila, / tiho sercu govorila, …

Opomba: »Spanjšica, Gentiana verna. Tej prelepi cvetki pripisujejo v moji domačiji matere spanjodarno moč in jo rade detetam pod vzglavje devajo, naj bi laglje in raje spale; od tod nje ime. Torej je krasna misel pevčeva, da si otožna Mina iz njih smrtno posteljo postelje. Rodoljub Ledinski.« Podpisan samo pod opombo!

Ponatisi:

Slovenske narodne pesmi 1, snopič 2, 1896: 291/ 234.

Severin Šali, Peli so jih mati moja, 1943: 76–77, (z naslovom Spanjščice in z Beranekovo ilustracijo);

Jože Gregorič, Venček ljudskih pripovednih pesmi, 1956: 90–92, (z naslovom Spanjščice in dodanimi risbami ilustratorja Ivana Pengova);

Misli (Kew, Avstralija), št. 5, *I*970: 133, (z naslovom Spanjščica);

Ljudske pesmi: (izbrano delo), Naša beseda, 1974: 173–174, (z naslovom Lepe spanjšice cvetele);

Starejše slovensko slovstvo, 1980: 267–268, (z naslovom Lepe spanjšice cvetele. Brez omembe Ledinskega kot zapisovalca);

Dom in svet 24, št. 7, 1901: 441. (Samo ilustracija te pesmi Frančiška Dobnikarja.)

6. Rodoljub Ledinski. Ribčeva ljubica. Narodna iz Idrijskih hribov, *Novice gospodarske, obertniške in narodne* 16, 1858, št. 24 (16. 6.), str. 190.

Zapustil ribič ljubico, / on nič ne mara več za njo, / se spravlja v daljno deželo, …

Nabiralec naveden pod opombo: »Tu in tam sem kakšno besedo-ptujko sprevrgel na slovensko, na pr. gartrožo na vrtnico; krancelj na venec itd.; nagelj pa sem pustil, ker mi beseda klinček, Nelke, ni povšeč; klinček namreč je le »Gewurznelke«, kar že podoba te dišavšine kaže. De sem strok in rimo tu pa tam popravil, mende ne bo pesmici škodovalo; gotovo veje iz nje duh starostnih naših narodnih. Posebno zanimiva se mi zdi za to, ker je nekak selam 'Blumensprache' v nji, česar še v nobeni drugi slovenski narodni nisem zasledil.«

7. Mlada Mojca, *Loški razgledi* 3, 1956, str. 209. (V članku Janeza Dolenca.)

Pobič se z dežele je napravljal, / mlado Mojco je dóma pušal, …

Ponatisi:

Boris Merhar, Mlada Breda: izbor ljudskih pesmi, 1974: 117–118;

Boris Merhar, Mlada Breda: izbor ljudskih pesmi (Kondor, 177), 1978: 119–120;

Desetnica: slovenske ljudske pesmi, 1994: 146–147;

Mlada Mojca / po izvirnem zapisu Antona Žaklja – Rodoljuba Ledinskega, *Rodna gruda*, 1984, št. 7: 26–27; prepesnil Janez Dolenc, ilustrirala Jana Dolenc. (Prim: Zmaga Kumer, »Pusti peti mojga slavca …«, *Traditiones*, 14, 1985: 189–190.)

8. Anton Žakelj. Udarjena Marija na Ljubnem, *Slovenske ljudske pesmi* 3, 1992, str. 304–305/181.

V Ljubnim so cerkev popravljali, / Marijo so pa lopo djali, …

»Prepis Ivana Vrhovnika, naredil ga je po Žakljevem izvirniku, ki ga je našel med Kastelčevimi rečmi na starini«. (Štrekljeva zapuščina na ISN.)

Anton Žakelj - Rodoljub Ledinski. Marija z Jelenta, *Žirovski občasnik* 8, Žiri, 1987, 11/12: 7.

Prevodi Žakljeve balade Mlada Breda

1. Breda / überricht von Anast. Grün, *Illustrirtes Familienbuch zur Unterhaltung & Belehrunghäuslicher Kreise* / *herausgegeben Oesterreichischen Lloyd* (Triest) 1, 1851, str. 254–255. (V opombi: Prestavil Anast. Grün. Kot dodatek k zbirki Volkslieder aus Krain, 1850. Prevod pesmi Mlada Breda.)

2. Breda, *Novice kmetijskih, obertnijskh in narodskih reči*, 11, 1853, št. 6 (19. 1.), str. [21]–22; št. 7 (22. 1.), str. [25]–26 in št. 8 (26. 1.), str. [29]–30.

Prevod pesmi Mlada Breda. Nemški tekst teče ob slovenskem besedilu. V opombi je navedeno, da je pesem zapisal A. Ž., tudi prevajalec Anastazij Grün je naveden v opombi. Prevod je objavljen po prvi objavi v *Illustrirtes Familienbuch zur Unterhaltung & Belehrunghäuslicher Kreise* (Triest), 1851.

3. Breda, Grün, Anastasius: *Anastasius Grüns Werke in sechs Teilen* / herausgegeben, mit Einleitungen und Anmerkungen versehen von Eduard Castle. Berlin, Leipzig, Wien, Stuttgart: Deutsches Verlagshaus Bong& Co., [1909]. Teil 5: Übersetzungen und Nachdichtungen / herausgegeben von Eduard Castle unter Mitwirkung von Ivan Prijatelj.

Vsebina: Volkslieder aus Krain, … (Prevod pesmi Breda so uvrstili na strani 67–71, kar je v zbirki *Volkslieder aus Krain* med pesmi Agnes (str. 53–56) in Einfriedfertiger Herr (str. 57–62).)

4. Molodaja Breda: Horutanskaja pjesnja / [prevedel] B. B. (oz. V. V.) iz Saratova. *Russkaja besjeda* 2, Moskva, 1857, str. 147. (Prevod v ruščino.)

5. Rodoljub Ledinski, Die junge Breda. (Mlada Breda): slovenische National--Ballade / aufgeschrieben von Rodoljub Ledinski; übersetzt von Louise Pesjak. *Slavische Blätter*: illustrirte Monatshefte für Literatur, Kunst und Wissenschaft, für öffentliches und gesellscheftliches Leben, für Länder- und Völkerkunde, Geschichte, Belletristik etc. der slavischen Völker, Wien 1865, Heft 11, str. [473]–479. (Dostopno na spletu.)

Pisma

Ant. Žakelj. Rodom pobratjeni prijatelju, Prijatelj, Ivan: Vrazova popotovanja po Slovenskem. *Časopis za zgodovino in narodopisje*, 7, 1910, str. 298–300. (Žakljevo pismo Vrazu, 1841.)

Žakelj. Prečastiti gospodine, mili prijatelju! V: Prijatelj, Ivan: Vrazova popotovanja po Slovenskem. *Časopis za zgodovino in narodopisje*, 7, 1910, str. 300–301. (Žakljevo pismo Vrazu, 1842.)

Anton Žakelj. Blagorodni gospod dohtar! Miklošič, Franc: *Der Briefwechsel Franz Miklosich's mit den Südslaven = Korespondenca Frana Miklošiča z Južnimi Slovani* / [zbrala] Katja Sturm-Schnabl, 1991, str. 76–77. (Žakljevo pismo Miklošiču, 1850.)

IV. Biografski članki in razprave o Antonu Žaklju-Rodoljubu Ledinskem. Kronološko.

Rodoljub Ledinski. *Slovenski glasnik* 11, 1868, št. 6: 236. (Nekrolog.)

[Častiti gospod Anton Žakelj…]. *Novice gospodarske, obrtniške in narodne* 26, št. 18, 29. 4. 1868: 145 (Notica o smrti.)

Gregor Krek, Nekoliko opazek o izdaji slovenskih narodnih pesni. *Slovenski narod* 6, št. 137–138, 140, 142, 145, 1873. (O Ledinskem v št. 138 (19. 6.) na str. 3.) Ponatis:

Listki 4, 1873: 96–140.

Josip Marn, Anton Žakelj – Rodoljub Ledinski. *Jezičnik* 17, 1879: 42–54.

Anton Žakelj – Rodoljub Ledinski. *Učiteljski tovariš* 19, št. 13, 14, 15; 1. 7., 15. 7., 1. 8. 1879, 196–199, 212–215, 227–231. (Po Josipu Marnu iz Jezičnika.)

Franc Miklošič in Ivan Navratil (urednika), Ant. Žakelj (Rodoljub Ledinski). *Slovensko berilo za osmi gimnazijski razred*, 1881: 75.

Pevska ostalina Rodoljuba Ledinskega. *Slovenec* 11, št. 144, 25. 9. 1883: 4.

[Viktor Steska]: Prevodi kot izvirniki / spisal Branimir. *Slovenec*, 20, št. 217, 23. 9. 1892: 1–2. (Tudi o Žakljevi priredbi prevoda Kralj in možaka poštenjaka.)

Karel Glaser: Anton Žakelj – Rodoljub Ledinski. Glaser, Karel: *Zgodovina slovenskega slovstva* 3, 1896: 72–73.

Karel Štrekelj: O Ledinskega pesmi »Razne pota«. *Dom in svet* 24, št. 7, 1901: 438–440.

Ivan Grafenauer: *Zgodovina novejšega slovenskega slovstva*. II. del: Doba narodnega prebujenja, 1911: 184–189.

Ivan Prijatelj: Nekaj Vrazovih slovenskih dopisnikov. *Časopis za zgodovino in narodopisje* 7, 1910: 287–307. (Dve Žakljevi pismi Vrazu v letih 1841 in 1842: 298–301.)

Tadeusz Stanisław Grabowski, Słowieński poemat na tle polskiem: A. Žakelj-Ledinski: Vilkovo. W Krakowie: G. Gebethner, 1913. 66 strani, [1] pril.

Jakob Šilc, Ledinskega Mlada Breda v prvi redakciji. *Dom in svet* 26, št. 7, 1913: 278–279. (O zapisu Antona Žaklja – Ledinskega iz l. 1838 in prepis.)

Janko Šlebinger, Dr. Tad. Stan. Grabowski, Slowienski poemat na tle polskiem. …, *Ljubljanski zvon* 33, št. 6, 1913: 334–335. (Poročilo.)

Wiktor Hahn, Juliusz Słowacki, Franciszek Gaudy i Anton Žakelj (Rodoljub Ledinski): przyczynek do historyi motywów literackich. *Pamiętnik literacki* (Lwow) 12, št. 1–4, 1913: 194–200. (Tudi separat, 1913, 9 strani. O prevodu poeme Vilkovo.)

Ivan Grafenauer, [Kot nabiravec narodnih pesmi slovi pesnik Anton Žakelj-Rodoljub Ledinski…]. Grafenauer, Ivan, *Kratka zgodovina slovenskega slovstva*. 1920[2]: 176–177.

Anton Slodnjak, *Pregled slovenskega slovstva*, 1934: 161–162. [»Antona Žaklja, ki je svoje pesmi in spise podpisoval s psevdonimom Rodoljub Ledinski«.]

Rajko Nahtigal, Prezrta izdaja I. I. Sreznevskega slovenskih narodnih pesmi »Mlade Brede« in »ziljskega reja«. *Slovenski jezik* 3, št. 1–2, 1940: 28–44. (Obeta nadaljevanje z besedami: Še pride, vendar nadaljevanja ni bilo.)

Spominska plošča Rodoljubu Ledinskemu. *Ljudska pravica* 18, št. 147, 9. 6. 1953: 7.

V Ledinah so odkrili spominsko ploščo Rodoljubu Ledinskemu. *Ljudska pravica* 18, št. 160, 23. 6. 1953: 6. (Hišo so leta 2021 podrli.)

Janez Dolenc, Slovenski pesnik, zbiratelj narodnih pesmi in preporoditelj Anton Žakelj (Rodoljub Ledinski): 1816–1968. Ljubljana 1956. Diplomska naloga, 1 mapa (44 strani). Mentor Anton Slodnjak. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književnosti.

Janez Dole[n]c, Anton Žakelj - Rodoljub Ledinski: (odlomek iz monografije). *Loški razgledi* 3, 1956: 205–216.

Tine Debeljak, Iz gradiva o Žaklju – Ledinskem. *Vrednote* 4, št. 1 (= *Los valores*): znanost, umetnost, kritika, Buenos Aires 1957: 88–117.

Jože Pogačnik, [Noviški poet Anton Žakelj …]. *Zgodovina slovenskega slovstva*. 3: Klasika in romantika, 1969: 182–184.

Janez Dolenc, Obletnica rojstva Antona Žaklja – Rodoljuba Ledinskega. *Primorske novice* 30, št. 43, 22. 10. 1976: 10. (Ob 14. oktobru, 160-letnici rojstva A. Žaklja.)

Tomaž Pavšič, Pesnik in zbiralec narodnega blaga Anton Žakelj - Rodoljub Ledinski. Od leta 1953 je na njegovi rojstni hiši spominska plošča. Ob 160-letnici rojstva. *Primorski dnevnik* 32, št. 242, Trst, 17. 10. 1976: 4.

Anton Žakelj. *Slovenska književnost* (Leksikoni Cankarjeve založbe), 1982: 411.

Zmaga Kumer, »Pusti peti mojga slavca …«. *Traditiones* 14, 1985: 189–190. (Ob objavi Mlade Mojce Antona Žaklja (Rodoljuba Ledinskega) v *Rodni grudi*, št. 7, 1984: 26-27.)

Janez Dolenc, Žakelj Anton. *Slovenski biografski leksikon*, 4. knjiga, snopič 15, 1991: 930–932.

Janez Dolenc, Žakelj Anton. *Primorski slovenski biografski leksikon*, Gorica, 4. knjiga, snopič 18, 1992: 381–382.

Frančiška Buttolo, Žakelj, Anton. *Slovenska književnost* (Leksikoni Cankarjeve založbe), 1996: 535.

Martin Luzar, Spomin na pozabljenega: odkrili ploščo v čast Antona Žaklja, pesnika in kaplana, ki je umrl na Velikem Trnu: pobuda dr. Marije Stanonik. M. L. *Dolenjski list* 51, št. 21, 25. 5. 2000: 7. (Ob postavitvi spominske plošče (21. 5. 2000) pesniku, ki je bil l. 1868 pokopan ob stari cerkvi na Velikem Trnu, je bil govornik prof. Janez Dolenc.)

Po Prešernovih stopinjah: spominska plošča kaplanu pesniku Antonu Žaklju. *Družina* 48, št. 24, 11. 6. 2000: 24, ilustr. (V župniji Sveti Duh na Velikem Trnu.)

Marko Terseglav & Redakcija, Žakelj, Anton, ps. Rodoljub Ledinski. *Enciklopedija Slovenije* 15, 2001: 285–286.

Marija Stanonik, Poseganje v slovstveno folkloro znamenje ustvarjalnosti ali nemoči? *Traditiones* 35, št. 1, 2006: 7–49. (O Žaklju predvsem na straneh 22–25.)

Anton Žakelj. *Osebnosti: veliki slovenski biografski leksikon*, M–Ž, 2008: 1352.

Janez Jelenec, Rodoljub Ledinski: »Ledinski rodoljub«, pesnik Anton Žakelj. *Ledinska kronika*, 2009: 143–145, ilustr. (Z dostavkom dr. Marije Stanonik.)

Karel Štrekelj, [Anton Žakelj - Ledinski]. *Zgodovina slovenskega slovstva*, 2014: 949–955. (Rokopis predavanj je nastal v letih 1900–1901.)

Marija Velikonja, Skoraj pozabljeni Anton Žakelj - Rodoljub Ledinski: mineva 200 let od rojstva pomembnega moža: sodobnik Franceta Prešerna, ki je osnovno šolo obiskoval v Idriji. *Idrijske novice* 16, št. 394, 7. 10. 2016: 4–5, ilustr.

Robert Jereb, Anton Žakelj - Rodoljub Ledinski (1816–1868): ob 200. obletnici pesnikovega rojstva. *Idrijski razgledi* 61, št. 2, 2016: 108–122, ilustr. (Z odlomki več pesmi.)

Robert Jereb, Ob 200. obletnici duhovnega, pesnika in zbiralca ljudskih pesmi: Anton Žakelj - Rodoljub Ledinski (1816-1868). *Komunikator: časopis FMR--Media* 14, št. 80, 2016: 20–21, ilustr.

Marija Velikonja, Služboval je tudi v Poljanah in pel slavo Blegošu. *Podblegoške novice* 20, št. 9, 2016: 20.

Marija Velikonja, Dvestota obletnica rojstva Antona Žaklja -Rodoljuba Ledinskega. *Žirovske stopinje* 6, št. 5, nov. 2016: 8–9.

Bukve perve / Anton Žakelj - Rodoljub Ledinski. *Žirovski občasnik* 38, št. 47, 2017: 128–131, ilustr. (Z odlomki dveh pesmi Rojstni kraj in starši; Minica. Pesmi je izbrala Marija Velikonja.)

Marija Velikonja, Rodoljub Ledinski med Ledinami in Velikim Trnom. *Idrijske novice* 18, št. 448, 2. 11. 2018: 14.

Marija Stanonik, Anton Žakelj-Rodoljub Ledinski in Mlada Breda. *Rajko Nahtigal in 100 let slavistike na Univerzi v Ljubljani*: povzetki prispevkov, Ljubljana, 22.–23. marec 2018: 36.

Marija Stanonik, Anton Žakelj - Rodoljub Ledinski in Mlada Breda. *Rajko Nahtigal in 100 let slavistike na Univerzi v Ljubljani*: monografija ob 100. obletnici nastanka Oddelka za slavistiko Filozofske fakultete UL, 2019: 173–183. (Povzetek; Summary: Anton Žakelj - Rodoljub Ledinski and Mlada Breda.)

Danila Zalatel, Žakelj, Anton - Rodoljub Ledinski (1816–1868). Obrazi slovenskih pokrajin. Mestna knjižnica Kranj, 2020. (Dostopno na spletu, 25. 9. 2021.)

Anton Žakelj - Rodoljub Ledinski (1816–1868) in njegov čas: ob 205-letnici njegovega rojstva: programska knjižica s povzetki za znanstveno posvetovanje: velika dvorana SAZU, 14. 10. 2021 / uredila Marija Stanonik. [Ljubljana: SAZU, 2021]. [16] str.

Vsebina: Marijan Dović, Literarno življenje, mediji in cenzura v Žakljevem času; Gašper Peternel, Ana Ažbetova iz Dolenčic; Bogdan Kolar, Duhovnik ljubljanske škofije Anton Žakelj - Rodoljub Ledinski; Drago Samec, Zapisovalec ljudskih pesmi Anton Žakelj (Rodoljub Ledinski), duhovnik in pesnik v luči bibliografije; Marko Jesenšek, Žakljeva slovenščina; Jože Faganel, Problematika zapisovanja Žakljeve poezije v sodobni antologiji; Janko Kos, France Prešeren in generacija Antona Žaklja Ledinskega; Marija Stanonik, Pesemska bera Antona Žaklja - Rodoljuba Ledinskega; Robert Jereb, Pesniki-duhovniki z Idrijskega: Anton Žakelj, Frančišek Svetličič, Matevž Hladnik, Andrej Likar in Jernej Uršič; Perenič, Urška, Anton Žakelj - Rodoljub Ledinski in njegovi prevajalsko-prireditelјski prispevki; Marija Klobčar, Anton Žakelj in njegovi koncepti zapisovanja in objavljanja folklornih pesmi; Marjeta Pisk, Janez Dolenc in Viktor Steska o Antonu Žaklju - Rodoljubu Ledinskem.

Uvodni pozdrav akad. prof. dr. Milčka Komelja na simpoziju o pesniku, rodoljubu in duhovniku Antonu Žaklju (1816–1868) na SAZU v Ljubljani. Spletna stran Kulturnega društva Severina Šalija Novo mesto. (Splet, 24. 10. 2021.)

Stanonik, Marija, Vtisi s simpozija o Antonu Žaklju-Rodoljubu Ledinskem (1816–1868). Spletna stran Kulturnega društva Severina Šalija Novo mesto. (Splet, 24. 10. 2021.)